

ДОКТРИНАТА НА НОВАТА ЕВРОАЗИЯ

Игор Панарин

Историческите предпоставки за геополитическото понятие „Евро-Азия“ се формират още преди 1500 години. Тогава франките, племенно близки на славянските народи, се преместват от град Азов (знаменития древен Асгард) в Западна Европа. Тук те създават първата си столица Кьолн. След това територията на Франция, включително и Париж, преминават под техен контрол. После Карл Велики, който възражда през 800 г. Западната Римска империя, пренася столицата в Аахен. Славянските князе в Германия (ободрити и лютици) са съюзници на Карл в битката му с племената англи и сакси. Скоро след разпадането на империята на Карл Велики, славянският княз на ободритите Рюрик започва да изгражда през 862 г. нова източноевропейска държава. Първата столица на Рюрик е гр. Стара ладога, после Новгород. Точно преди 1040 г., внукът на Рюрик Светослав предприема опит да обедини славяно-франкска Европа. След като разгромява Хазарския каганат Светослав се спуска към Дунав, където в гр. Переяславец започва да създава огромна славянска държава. Крайната му цел е да установи контакт с границите на съюзниците франки. Но този опит за обединяване на Европа завършва с неуспех, запади поражението, което обединените руско-български войски търпят от византийския пълководец Йаан Цимисхий през 971 г.

Руският княз Александър Невски съумява да защити ядрото на Русия от въоръжена и духовна агресия на немски и шведски геополитически противници в средата на XIII в. Тогава Александър сключва стратегически съюз с татарската Златна орда. Той се заклева в побратимство със сина на хан Батий, Сартак, който е християнин от несторианска разновидност. Тогава отново възникват предпоставки за обединяване на огромни континентални пространства.

Важна в тази връзка е дейността на Тимур, ядрото на чиято държава е Централна Азия. Неговият потомък Бабур създава в

Индия Империята на Великите моголи. Стабилността в Централна Азия способства за укрепване на Руската държава, която окончателно се освобождава от татарска зависимост. След приемането на геополитическата доктрина „Москва- Трети Рим“ територията на Русия се разширява, като ключова роля в това отношение играе цар Иван IV Грозни (1534–1584).

Евроазия, според руския мислител, учен и поет Л. Гумилъв, „не е само огромен континент, тя е формирал се в центъра му *суперетнос* под същото название“. „Този континент – пише Гумилъв – за един исторически обозрим период се обединява 3 пъти. Първият път го обединяват тюрките, създали каганат (хаганат) пристиращ се от Жълто до Черно море. След тюрките идват от Сибир монголите. След нов разпад и дезинтеграция, инициативата се поема от Русия. От XV в. русите се движат на Изток и излизат на Тихия океан. Новата държава се откроява, по такъв начин, като наследница на Тюркския хаганат и Монголския улус“.

От края на XVIII в. структурата на международните отношения в Евроазия се усложнява от нов компонент. Това е геополитическата намеса на Британската империя, която нахлува на индийския субконтинент. Тя разрушава Империята на великите моголи, създадена от потомците на Тимур.

От момента на утвърждаване на Русия на бреговете на Черно море, главна геополитическа стратегия на Британската империя става дестабилизацията на южноруските граници, и по-специално Кавказ и Централна Азия. По-нататък, разширяването на руските предели в южно направление и приближаването им към стратегическите комуникации между Лондон и индийските му владения засилва британските опасения. За да укрепи отбранителната система на Индия, Англия създава обширен буферен пояс, включващ Турция, Иран, Афганистан и средноазиатските ханства.

По същество, именно през XVIII в. започва геополитическото противоборство между континенталния (оглавяван от русия) и морския (оглавяван от Великобритания) блокове. След това постепенно ролята на лидер в морския (таласократическия) блок през XX в. се поема от САЩ, които са генетично и мен-

тално английска креация. Но стратегията им вече не е само континентална или морска, а г л о б а л н а. Затова по нататък условно ще използваме, в чисто геополитически план, термина *Нова англоамериканска империя*. В нея добрата стара Англия става младши послушен партньор на бившата си колония. Това е твърде често срещан поврат в историята и геополитиката.

Икономическа база на мощта на Новата англоамериканска империя са нещо ново на геополитическата арена – транснационалните корпорации. Ако разгледаме данните на каталога Top-Global 500, ще видим че показател за сила се смята т.нар. пазарна капитализация. С други думи, величината на един или друг субект на световната икономика се измерва с цената (стойността) на капиталите му на борсата. От примерно 60,000 действащи на международната арена концерни (фирми), във връзка с невиджаната концентрация на капитала решаваща роля играят 10 най-крупни англоамерикански компании:

1. Дженерал Електрик (САЩ) – 372,1 млрд. долара
2. Майкрософт (САЩ) – 326,6
3. Ексон Мобил (САЩ) – 299,9
4. Уолмарт (САЩ) – 273,2
5. Ситигруп (САЩ) – 255,3
6. Пфайцер (САЩ) – 249,0
7. Интел (САЩ) – 203,8
8. Бритиш Петролеум (Великобритания) -200,8
9. Джонсън & Джонсън (САЩ) – 197,9
10. РоялДътч-Шел (Великобритания, Холандия) – 189,9 млрд.

На 100 най-крупни корпорации се падат:

55 американски с капитал от 5948 млрд. долара, което съставлява 65,6% или почти 2/3 от най-големия транснационален капитал.

15 английски концерни с капитал от 1279,6 млрд долара, което съставлява 14.2%

По такъв начин, от 100 най-големи ТНК, 70 принадлежат на Новата англоамериканска империя, а капиталът им съставлява 80% от общосветовния.

Тези данни много точно отразяват влиянието на една или друга държава в днешния свят. Очевидно е, че нито Япония, нито останалата част на света не могат да играят що-годе сериозна роля. В същото време, за Русия и особено за Китай, поради определени обстоятелства въпросът стои по малко по-друг начин.

Най-голям успех на Новата Англоамериканска империя в битката за контрол над богатствата на света бе безспорно разпадането на Съветския съюз. И най-голямата печалба, която тя получи, бе възможността да включи в сферата си *Централна Азия*. Апогей на този успех стана – наистина за кратко време – разполагането на военни бази в този регион. Така бе направена стъпка към реализирането на един отдавна познат план за обкръжаване на Русия от всички страни („Планът Анаконда“) След 4 години Русия започна да предприема мерки за противодействие. В това отношение тя получи подкрепата на Китай. Така че настъпи нов етап на голямата игра в сърцето на Азия.

Главна цел на американската геополитика в началото на XXI в. е запазването на световното лидерство чрез нови завоевания в евразийското пространство. При това се използват както военни средства (Ирак – 2003), така и специални информационни операции за сваляне на неудобни политически режими (Грузия, Украйна). Главни обекти на стратегическо въздействие са Китай и Русия, по протежение на чиито граници непрекъснато се формира стратегическа „зона на нестабилност“. Съставна част от тази зона, освен Близкия изток, Източна Европа са Закавказието, Северна Корея, и разбира се Централна Азия (ЦА).

Да се спрем на някои геополитически аспекти на съвременната ситуация в Централна Азия.

а) Всичко, което става в централноазиатското пространство, директно засяга интересите на националната сигурност на Русия, Китай, Индия, Иран, да не говорим за сигурността и стабилността на самите централно-азиатски републики.

б) Централна Азия, като сърцевина на цял субконтинент, е исторически транспортно-комуникационен възел на основни маршрути Запад-Изток и Север-Юг.

в) Новата англо-американска империя предприема усилия за промяна на цялостната политическа карта на света съобразно своите интереси. Тя разглежда Централно-Азиатския регион като експериментална база за своето геополитическо укрепване в Евразия. Това личи, в частност, от опитите и да създаде във Ферганската долина нова държава – ислямски халифат, който да разпростре контрола си върху съседните региони.

г) Икономическите интереси на Новата англоамериканска империя включват контрол върху доставките на нефт от Каспийския басейн. Това е особено важно днес, когато вече се експлоатира нефтопровод, изцяло принадлежащ на западни компании, и по който азербайджански и казахски нефт се транспортира чрез Турция към Средиземноморското крайбрежие. По тази причина САЩ планират да създадат в региона т.нар. лилипеди (Lily-pads) малки бази, които могат да бъдат активирани по всяко време за приемане на американски войски (от такъв тип са договорените американски бази в България – бел. ред). Поради тази причина ликвидирането на авиобазата в Узбекистан бе сериозен удар върху тези планове. Отказът на Туркмения да предостави бази на своя територия добави ново затруднение към вече създаденото от Узбекистан.

д) Информационно-финансовите технологии за т.нар. катифени революции, осъществявани в условията на силен американски военно-политически натиск, успешно апробирани в Украйна и Грузия, засега зациклят в Централна Азия. Те претърпяха фиаско в Узбекистан по време на трагическите събития от май 2005 г. в Аниджан. Узбекските власти изолираха обхванатия от метеж Фергански район. Ташкент демонстрира неочаквана мобилност и дееспособност на режима. На Новата англоамериканска империя бе оказано ефикасно противодействие.

е) Тук му е мястото да отбележим явно провокационните действия на средствата за масова информация на Англоамериканската империя – ББС, СНН и редица други. Те провеждаха открита линия на психологическа и политическа дестабилизация, отразявайки събитията в Беслан и Аниджан. Основната им идея – както и на британските вестници от епохата на Дизраели – бе да се покаже пълната безпомощност и неком-

петентност на руските власти и техните съюзници. Трябва за кой ли път да се констатира, че в кризисни ситуации редица руски СМИ (НТВ, „Ехо Москвы“) фактически преминават под американско-британско управление.

ж) Едва ли е тайна за някого, че събитията в Аниджан нямаше да бъдат овладяни така бързо, ако не бе китайската подкрепа. Тук действаша специалните служби не само на Ташкент, но и на Пекин. Освен това, президентът Каримов успя да създаде консенсус на политическите елити, в това число и на неформалните структури, притежаващи ресурсни (силови) възможности за стабилизиране на ситуацията.

В този контекст привлича вниманието проблема с 500-те граждани на Узбекистан. Те бяха веднага квалифицирани като „бежанци“ от централите на Новата англоамериканска империя. Както е известно, тези лица незаконно се преместиха на територията на Киргизия (Джалалабадската област). Там, със съдействието на службите на ООН и ОССЕ, различни правозащитни неправителствени организации на Киргизия и под патронажа на американски „профилни“ структури се разгърна дейност на тези „бежанци“ да се даде съответен статус и те да бъдат прехвърлени чрез трети страни (Румъния, Канада) в САЩ.

Във връзка с това редица експерти изказват основателни предположения, че сред споменатите бежанци са организаторите на масовите безредици в Аниджан. А през август 2005 г. щатското управление на Ню Джърси (САЩ) официално регистрира Организация на обединените демократични сили на Узбекистан. Това обединение е създадено за подкрепа на „демократията“ в Узбекистан и подготовка за президентските избори през 2007 г. Коментарите са излишни.

Анализите показват, че Новата англоамериканска империя не е заинтересована и от осигуряване на трайна стабилност в Афганистан.

Блокират се жизнено важни икономически, транспортно-комуникационни и други връзки на Узбекистан, други централноазиатски страни и на самата Русия в тази гранична страна. Разиграват се комбинации върху вътрешноафгански етнически и политически противоречия, залага се на картата на „етниче-

ските узбеки“ в Афганистан за различни тактически цели, но преди всичко против интересите на Узбекистан. Осъществява се манипулация на терористични организации и екстремистки групировки („Ислямско движение на Узбекистан“, „Талибан“ и др.) След появата на американците на територията на Афганистан през октомври 2001 г. тази страна отново излезе на първо място в света по производство на *хероин*. През 2003 г. то надмина 7000 тона (87% от световната консумация), през 2004 г. – 12000 тона, през 2005 г. се планира добивът да достигне 15000 тона. Интензивното нарастване на производството му разори производителите на опиатни наркотици в страните от „Златния триъгълник“ (Мианма, Тайланд и Лаос). Може с увереност да се каже, че от 2003 г. Афганистан стана световен монополист в производството на хероин.

След извеждането на съветските войски през 1989 г. развихрилата се гражданска война окончателно съсипа афганската икономика. Движението на талибаните, което през 1996 г. установи контрол над близо 90% от територията на страната, зае противоречива позиция по отношение на хероина.

През 1999–2001 г. талибите предприеха реални мерки за съкращаване на производството. Ако през 1999 г. бяха произведени 4000 тона, то през 2001 г. количеството спадна до 185 т. Създаде се реална възможност да се спре наркопродукцията. Началото на операцията на САЩ и Великобритания обаче постави кръст на тези надежди. Създава се впечатление, че Новата империя не е заинтересована да реши този проблем. Колосалното увеличение на хероиновото производство става под прякото наблюдение на нейните войски и политически структури на територията. Една от главните жертви на хероиновата администрация в Афганистан са страните от Централна Азия, и преди всичко Русия, а с по-далечен стратегически замисъл – и европейските опоненти на Империята. Всъщност няма нищо за чудене – та само преди 150 години Великобритания води позорните Опиумни войни срещу Китай, за да му наложи подобна опийна опека.

Тук му е мястото да цитираме някои нови геополитически идеи на САЩ по отношение на региона, изложени на високия стил на стратегическото мислене. Те всъщност разкриват ключа към тези намерения. Фредерик Стар, ръководител на Института за Централна Азия и Кавказ в Университета „Джон Хопкинс“ публикува в списанието „Форейн Афеърс“ № 4/2005 интересната статия „Партньорство за Централна Азия“ в която достатъчно ясно са изложени американските идеи за доминиране на региона:

„Съединените щати разполагат днес с шанс да превърнат Афганистан и целия регион в зона на сигурност, състояща се от суверенни държави, поддържащи позитивни отношения с Вашингтон. Средство за постигане на тази цел би било създаването на регионален форум Партньорство за сътрудничество и развитие на Голяма Централна Азия. Той ще има за задача да планира, координира и осъществява редица програми, разработени от САЩ. Създаването на подобен форум би означавало САЩ да потвърдят, че имат дългосрочни интереси в Централна Азия. Това би отразило факта, че в името на мира и развитието Голяма Централна Азия следва да се разглежда като единен регион, обединен от общи интереси и потребности. Нагласата на американското правителство да се съобразява с разни географски деления му пречи да осъзнае, че Афганистан, Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Туркменистан и Узбекистан са единен регион. Това ни пречи да изработим единна координирана политика спрямо Централна Азия. Военното министерство разглежда тези 6 страни като едно цяло. Подобно разминаване отслабва американската способност да доразвие успеха в регионален мащаб.“¹

Като се говори за геополитиката като наука се има преди всичко историческото противоречие между двата полюса на глобалната политика – „сушата“ и „морето“. С подобен дуализъм са съгласни всички класици на тази наука. Исторически, това намира израз в противопоставянето на Картаген и Рим, на Гърция и Персия, на Великобритания и Русия, на САЩ и СССР. Геополитическата логика застава страните и народите, живеещи на определена територия и в определени условия, да дей-

стват по един или друг начин независимо от политическия режим в тези страни. След разпадането на Съветския съюз през 1991 г. светът стана еднополюсен. Но през 2001 г. се появи втора свръхдържава – Китай, способна в съюз с Русия да промени структурата на международната система в многополюсна. Днес САЩ се опитват да запазят еднополюския, американоцентричен свят. И ненапрасно възприемат (Х. Кисинджър) *като главна заплаха обединяването на евразийското пространство на базата на информационен суверенитет, стабилност, икономически просперитет.*² Цялата по-нататъшна американска логика на засилването на намесата в постсъветското пространство се диктува именно от стремежа да не се допусне евразийска интеграция, създаването на Нова Евразия като мощен полюс на световната политика, равен по сила на Новата англоамериканска империя и нейните сателити.

Носеща конструкция на строителството на Новата Евразия може да стане континенталната дъга Париж – Берлин – Москва – Техеран – Делхи – Пекин. Русия и Германия, като държави – стратегически партньори могат да станат мостове-координатори на все по-засилващите се хуманитарни и икономически връзки на пространствата на Евразия.

Германия, която постепенно образува съюз с Франция, интегрира западноевропейското романо-германско пространство Берлин – Париж – Брюксел – Копенхаген – Осло – Стокхолм – Хелзинки, с южно разклонение Мадрид – Рим.

Русия, като интегратор на византийското, източноевропейското и централноазиатското пространство формира общност Москва – Минск – Киев – Братислава – Прага – Белград – Атина – Букурещ – Кишинев – Астана – Душанбе – Ташкент – Ашхабад – Баку – Ереван – Тбилиси – Истанбул.

Какви са перспективите за създаване на нова Евразия?

Първата крачка е вече направена. На 18 март 2005 г. се проведе среща на Европейската четворка (Русия, Франция, Германия и Италия). Целесъобразно е да се постави въпросът за нейното по-нататъшно интеграционно сближаване със страните от Шанхайската организация за сътрудничество (ШОС) обединяваща Китай, Русия, Казахстан, Киргизстан, Таджикистан и Узбекистан.

На 5 юли 2005 г. в столицата на Казахстан Астана завърши срещата на високо равнище на ШОС. Там като наблюдатели бяха приети Индия, Пакистан и Иран. Тяхното участие създава наистина визия за многополюсен свят в днешната международна политика. За първи път е създадена дефакто политическа организация, включваща повече от половината от населението на планетата. В заключителната декларация на самитта закономерно се поставя въпросът за сроковете на американските военни бази в Централна Азия.

Проведени бяха серия от двустранни срещи на ръководителите на Китай, Русия и Индия. На тях бе формулирана обща цел – през близките години радикално да се увеличи търговията между държавите от Големия азиатски триъгълник. За първи път в историята през пролетта на 2005 г. бе проведена тристранна среща на тези държави, в центъра на която бяха въпросите на икономическото сътрудничество.

От друга страна, каква е тематиката на руско-германския диалог?

Русия и Германия провеждат тясно взаимодействие на международната арена. То се опира на съпадението на подходите по принципни международни въпроси. Става дума за формиране на многополюсна система на глобален ред при централна роля на ООН в световните работи. Страните твърдо се придържат към примата на международното право в отношенията между страните. Идеята за присъединяване на Китай, Индия и Иран към руско-германския диалог изглежда твърде конструктивна и многообещаваща.

Голямата междуконтинентална тройка – Китай, Русия и Индия – предприеха през последната година и половина решителни стъпки за преодоляване на най-сериозните взаимни противоречия. В орбитата на сътрудничеството им постоянно се привличат актьори от по-малък мащаб. Първите руско-китайски военни маневри са само неголяма видима част от тази огромна организационна работа. На 15 август 2005 г. бе проведена голяма социологическа анкета, според която почти 50% от респондентите очакват през XXI в. руско-китайските

отношения да се развиват позитивно. 22% от запитаните се надяват тези отношения да прерастнат в съюзнически, а 26% очакват те да са приятелски и партньорски.

През лятото на 2005 г. в резултат на преговорите между президента на Руската федерация и председателя на КНР в Кремъл бе приета Съвместна декларация „За международния порядък през XXI век“. В нея са отразени съзвучните подходи на Русия и Китай по основополагащите въпроси на световната политика – коментира президентът Путин. В документа се подчертава, че са недопустими каквито и да било действия, насочени към разцепване на суверенни държави и разпалване на международна вражда. „Необходимо е по мирен път да се решават разногласията и спорните въпроси, да се избягват едностранни действия, да не се прибягва към политика на диктат, заплаха със сила или употреба на сила – се казва в Декларацията.

Смисълът на тази Декларация е очевиден. Тя не може да се тълкува иначе, освен като изрично предупреждение към САЩ. Както е известно, през последните години те се стремят, използвайки стратегически информационно-психологически операции, да наложат на други страни свой модел на държавно устройство. След успеха в Украйна, подобна операция в Иран завърши с пълен крах. Избран бе възможно най-антиамериканският кандидат. Контактите между Китай и Русия в традиционните сфери на междудържавното сътрудничество също се развиват с най-бързи темпове. Още преди споменатата среща Владимир Путин и Ху Цзинтао се договориха към 2010 година стокообменът да достигне 80 милиарда долара. Визитата на китайския лидер се увенча с подписване на споразумение за енергийно сътрудничество, което ще позволи в перспектива да бъде създадена единна енергосистема за целия Далечен изток.

Сред най-важните евроазиатски инфраструктурни проекти могат да се споменат още руско-иранският транспортен коридор Север – Юг, проектът за газопровод Иран-Пакистан-Индия, транспортен коридор от Китай към пакистанското пристанище Гадвар на Арабския залив; редица руски инфраструктурни проекти за увеличаване на транзитните възможности

през руска територия в направление Изток – Запад; а също редица подобни проекти на държавите от Централна Азия, целящи ускорено възстановяване на основната транспортна магистрала на Евразия – Великия път на коприната.

До най-последно време най-голяма пречка за създаването на новата Евразия бяха сложните отношения в триъгълника Китай – Индия – Пакистан. Пакистан, въпреки претърпяното поражение от Индия през 1971 г. остава безусловно най-силната страна от ислямския свят. Съюзническите отношения между Пекин и Исламабад, претендиращ за Кашмир, досега бяха за Делхи особено силен дразнител. От своя страна те поощряваха тибетските сепаратисти и се затрудняваше оформянето на границата. Но днес, както може да се предполага, положението радикално се променя. Делхи неочаквано заяви че не подкрепя повече независимостта на Тибет и потвърди принципа на единен Китай. Пекин преразгледа позицията си за Кашмир и вече не поддържа „безусловно правото на самоопределение на кашмирския народ“. Скоро след това двете страни обявиха, че започват активни преговори по въпроса за границите.

Очевидно, Пекин би искал по такъв начин възможно най-бързо да разчисти пътя към сближаване с Индия, преди САЩ да се опитат да привлекат Делхи на своя страна по въпроса за Тайван. Изглежда китайците са принудени да бързат и да правят отстъпки заради опасения, че отношенията със САЩ заради Тайван могат да се изострят до степен въоръжен конфликт още през 2007 г.

За ускоряване на процеса на изграждането на нова Евразия е нужно да се създаде подходяща структура. Тя трябва да бъде в състояние да изпълнява организационно-управленчески и информационно-аналитични функции, да планира инициативи в региона, и да координира изпълнението им.

Може би следва да се помисли за Информационно-аналитично координационно Бюро. Щаб-квартирата на този орган би могла да е в Москва, с главни офиси в Пекин, Берлин, Париж, Делхи и Техеран. Това бюро, за разлика от неговия доста ефективен, но днес демонизиран предшественик – Информбюро е от 1947 г., би служило преди всичко като инструмент за по-ефек-

тивно изпълнение на вече договорените интеграционни програми. Неголям офис на ИАКБ може да се открие най-напред в Ташкент, като впоследствие по принципа на ротацията всеки две години се пренася в друга централноазиатска столица.

В крайна сметка важно е да се получи одобрението на народите от Евразия за целите и ценностите, от които се ръководят организаторите на това мащабно сътрудничество. За тази цел трябва да се води работа в сферата на народната дипломация, културата, образованието и средствата за масова информация. Началото на народната дипломация трябва да се положи чрез разпространение на културни центрове, преводи и публикации на най-добрите литературни произведения, изграждане на независими медии и издателства. В този дух трябва да работят посолствата на Русия, като спонсорират общорегионални конференции на студенти, като се осигуряват средства за подготовка на учители и реформиране на учебните програми, засили се академичната мобилност в целия Евразийски периметър.

Може да се очаква, че през 2008 г. САЩ ще навлязат в продължително състояние на икономическа и политическа криза, която за първи път ще постави въпроса за съществуването им като единна държава след Гражданската война 1861-65 г. Ето защо още до 2010 г. може да се очаква Китай да се очертае като световен лидер.

Позициите на Вашингтон в сектора Централна – Южна Азия още сега са заплашени от сближаването в триъгълника Китай–Индия–Пакистан. В случай на задълбочаване на този процес, американската роля на арбитър може да стане излишна за Пакистан. В резултат, възможно е силно да се стеснят американските възможности в Индия, която няма толкова да се безпокои от продажба на модерно американско оръжие за Исламабад.

Сближаването между Делхи и Пекин предизвиква друга болезнена реакция в американската столица. За първи път индийски представители бяха поканени като наблюдатели от Шанхайската организация за сътрудничество на маневри, протичащи на китайска територия. Огромна крачка напред стана

подписването на „меморандум за взаимно разбирателство“ между големите нефтогазови компании на Китай и Индия, с което се ограничава взаимната конкуренция. Доскоро китайци и индийци водеха ожесточена борба за достъп до петролните източници на Иран, Индонезия, Саудитска Арабия, Русия, Бирма, Бангладеш и даже Австралия.

Самите Съединени щати претърпяха своеобразен психологически (и доста чувствителен икономически) удар с природните бедствия в Мексиканския залив. По мнението на специалистите, тази катастрофа далеч не е последна. Силата на ураганите нарастна с 50%, нивото на водите в Залива се покачи с 1 метър. Твърде възможно е подобни катастрофи да зачестят, засягайки все по-вътрешни райони на САЩ. Според експертните оценки, в основата на подобни явления са причини от антропогенен характер и преди всичко глобалното затопляне. Ураганът „Катрин“ се свързва с въздействието върху атмосферата на масираните бомбардировки в т.ч. с боеприпаси с обеднен уран над Югославия, Ирак и Афганистан, с отказа на САЩ да се присъединят към Протокола от Киото (1997) за ограничаване на вредните газови емисии с парников ефект: известно е, че САЩ са източник на над 40% от тези емисии. Освен това, защитните диги по американското крайбрежие се оказаха неподготвени за ударите на стихията. Поради войната в Ирак и икономията на средства за военни нужди се оказаха пренебрегнати още сеизмичните системи, противопожарната готовност, бяха орязани социалните програми. Една такава съвкупност от природно-социални ефекти може да окаже неочаквано разрушително влияние върху по-бедните райони и щати, със засилване на сепаратистки и други тенденции.

Сериозен удар на геополитическите планове на Новата Англоамериканска империя нанася системната политическа криза в Украйна. Неспособността на Вашингтон и Лондон да овладеят положението в Украйна силно подкопава опитите им за по-нататъшен натиск срещу Русия. През 2004 г. в Украйна бе осъществена „кадифена(оранжева) революция“ – по същество стратегическа информационна операция, насочена към създаване на предимство на „морския атлантически

блок“ навътре в континенталното пространство. Под оранжистките знамена бяха консолидирани всички антируски и антиевразийски сили. Бе ангажиран и католическо-фундаменталисткия елемент. Така на власт бе доведен алиансът Ющенко – Тимошенко. Почти цяла година в Украйна работите се развиваха добре за западните геополитици. На дневен ред бе поставен въпроса за участието на Украйна в НАТО (това бе централна тема на международната студентска конференция в ЮЗУ през април 2005 г. – бел. ред.), особено важно място бе отделено на ГУАМ (бързо оформен алианс Грузия, Украйна, Азербайджан, Молдова). Започна да се конфискува и изземва по други начини собствеността на руските инвеститори, разграбван беше руския газ, минаващ през украинска територия, закрити бяха неугодни телевизионни канали, в затвора бяха хвърлени под предлог за сепаратизъм редица обществени дейци от юго-източните народи. С ускорени темпове се украинизираше Крим, задушаваше се Приднестровието, направен бе опит за създаване на Балто-Черноморско-Каспийска общност, която ефективно да отсече Русия от Европа.

Но през септември 2005 г. плановете на англоамериканската геополитика удариха на камък. Лагерът на Ющенко и Тимошенко се разцепи. За да се задържи на позицията Ющенко се обърна за помощ към върлия си противник Янукович. Стана ясно, че мнозинството от украинския народ не подкрепя присъединяването на НАТО към Украйна. Вече е пределно ясно, че без да се предвиждат гласовете от Донецк, Харков, Запорожие и Крим не е възможно да бъдат спечелени изборите в страната. По такъв начин, ако Украйна след парламентарните избори не стане втора Белорусия (за това на руските политици им липсва воля и визия), то тя най-малкото ще получи всички шансове да стане истински неутрална страна, с устойчива и влиятелна проруска тенденция на всички политически нива. И този процес е вече необратим, което е фронтален провал на западния геополитически сценарий за Украйна.

Сериозен удар бе нанесен по традиционния сателит на англоамериканските имперски амбиции в тази част на света – върху Полша. В нея традиционно съществува борба между

славянско-евразийската и латинскокатолическата тенденция. Под егидата на Новата англоамериканска империя там дълго време бе оформян поредния санитарен кордон срещу Русия под формата на „Нова Реч Посполита“ от съюзените балтийски страни, Полша, Украйна, Молдова, Грузия и Азербайджан. Плановете още са на масата, но първото им фиаско е т.нар. Пакт Путин-Шрьодер. Става дума за строителството на газопровода Виборг – Грайфсвалд. Той ще свърже руския експортър директно с германския потребител, зяаобикаляйки транзитните страни от Източна Европа. Газопроводът пробива задушавания пръстен на „Анакондата“ и силно затруднява свързването им в едно цяло.

Лакмусов тест за бъдещето на нова Евразия ще бъдат да голяма степен изборите в Казахстан на 4 декември 2005 г. Налице са редица обективни позитивни фактори, в това число политическия разум, народната воля, реалните геополитически интереси на страните от пост-съветското пространство. Но в ход са модерните информационно-поддривни механизми на англоамериканските геополитици, на първо място масмедияте, намиращи се под техен фактически контрол. Телевизията доказва, че е в състояние да сваля и качва правителства, манипулирайки съзнанието на милиони зрители. Узбекистанският президент Каримов успя да ликвидира антинационалния метеж, като спря изцяло всички телевизионни предавания. И парадоксът е, че именно в демократичната ера това е един от пътищата да се пресече по същество тоталитарния диктат върху психиката и умовете на хората. Защото той се планира, подготвя и осъществява именно по поръчката на 10-те големи от Top Global 500, за които споменахме в началото. С тревога следва да се сподели, че все още възможностите за дестабилизация на пост-съветското пространство произтичат от липса на целенасочена и системна политика от страна на Руската федерация – естествен интегратор и обединител на това пространство.

БЕЛЕЖКИ

¹ Foreign Affairs, No 4, July-August 2004.

² Вж. Н. Kissinger, Diplomacy, New York Simon and Schuster 1994, p. 564.

³ През септември 1947 г. в Полша е създаден Съвет на 9 европейски компартии, вкл. на страните от съветския блок, за координация на тяхната вътрешна и международна политика. Наречен е Информбюро или Коминформбюро, и съществува до 1956 г., след което създаването на Варшавския договор (1955) поема повечето му функции.

Изказване на III Световен обществен форум „Диалог на цивилизацията“ в Родос, ноември 2005 г.